

**A Gazdasági Versenyhivatal elnökének és
a Gazdasági versenyhivatal Versenytanácsa elnökének
.../2017. közleménye**

**a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló
1996. évi LVII. törvény 11. és 21. §-a, illetve az Európai Unió működéséről
szóló szerződés 101. és 102. cikke szerinti tilalmakba ütköző magatartások
esetén a bírság összegének megállapításáról**

TERVEZET*

** A jelen tervezet figyelembe veszi a Tpv. módosítására vonatkozó előterjesztésben (http://www.kormany.hu/download/d/27/21000/Tpvt_mod_eloterjesztes_ABverzio_t%C3%A1rsadalmi%20egy_eztet%C3%A9sre_0821_fin.pdf#!DocumentBrowse) javasolt változásokat.*

I. Bevezetés

1. A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 36. §-ának (6) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat ki.
2. E közlemények jogszabályi kötelező erővel nem rendelkeznek; funkciójuk annak rögzítése, hogy a jogalkalmazó milyen tartalommal tölti meg a jogszabály rendelkezéseit, összefoglalva a múltban kialakult, illetve a jövőben követni kívánt jogalkalmazási gyakorlatot.
3. A jelen közlemény azokat a Tpv. 78. §-ának (3) bekezdése által meghatározott szempontokat részletezi, amelyek mentén a GVH meghatározza a Tpv. 11. és 21. §-ában, valamint az Európai Unió Működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ.) 101. és 102. cikkében meghatározott – a versenykorlátozó megállapodásokra, összehangolt magatartásokra és vállalkozások társulásának döntésére (a továbbiakban együtt:

versenykorlátozó megállapodások), valamint a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó – tilalmak érvényesítését szolgáló eljárásokban, továbbá a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) 7. §-a szerinti jelentős piaci erővel való visszaélés tilalmának érvényesítését szolgáló eljárásokban a Tptv. 78. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint kiszabott bírság mértékét.

4. A közlemény bemutatja a bírság kiszabásának menetét, szempontjait, azok tartalmát és egymáshoz viszonyított súlyát, megadva ezáltal a bírság kiszámításának módszerét. A GVH a közlemény kiadásával növelni kívánja a jogbiztonságot, tevékenységének átláthatóságát és kiszámíthatóságát, így segítve elő az egységes és diszkriminációmentes jogalkalmazást. A közlemény ismeretében a vállalkozások fel tudják mérni, hogy versenysértő piaci magatartásuk milyen súlyú büntetést vonhat maga után. Ezen felül a közzétett bírságkiszabási módszer ismeretében a GVH határozatait figyelemmel kísérők számára könnyebbé válik a határozatokban kiszabott bírságok indokoltságának megítélése is.¹ Ennek érdekében a GVH a megállapított bírságösszegekhez, a határozatok indokolásának részeként az e közleményben foglaltaknak megfelelő részletezettségű magyarázatot fűz. Kiemelendő, hogy a bírságkiszabást befolyásoló körülményeket nem általánosságban, hanem mindig a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva értékeli és indokolja a GVH.²
5. A bírságszámítási módszer alkalmazása kapcsán szükséges megjegyezni, hogy a Tptv. 73. §-ának (1) bekezdése szerint az eljáró versenytanács megküldi az ügyfél részére az ügyre vonatkozó előzetes álláspontját, amely tartalmazza többek között az esetleges bírság kiszabása körében figyelembe venni kívánt, ismert szempontok ismertetését, így az eljárás alá vontaknak még a döntéshozatal előtt lehetőségük van megismerni az adott ügyben mérlegelni kívánt szempontokat. Ez azonban nem akadályozza, hogy a GVH

¹ A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a mérlegelési jogkörben hozott döntés felülvizsgálata során a bíróság azt jogosult vizsgálni, hogy a közigazgatási hatóság számba vette-e valamennyi figyelembe vehető mérlegelési szempontot, számot adott-e azok elfogadásáról vagy mellőzéséről. Amennyiben jogszabálysértés nem állapítható meg, a bírság összegének megváltoztatására nincs lehetőség, a bíróság felülmérlegelésre nem jogosult. (Lásd pl. a Legfelsőbb Bíróság Kf.V.39.361/2001/4. számú ítéletét (Vj/030/2000.)). A Legfelsőbb Bíróság egy másik döntésében pedig azt hangsúlyozta, a közlemény alkalmazása körében annak van jelentősége, hogy a GVH milyen szempontok alapján mérlegelte a bírság megállapítását. Amennyiben a közlemény kerül alkalmazásra, úgy ez képezi a mérlegelés szempontjait, tehát a bírósági felülvizsgálat során is kizárólag ezek megalapozottságából lehet kiindulni. (Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.IV.37.058/2009/12. számú végzését (Vj/102/2004.)).

² Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Törvényszék 2.Kf.649.927/2013/3. szám (Vj/022/2011.), Fővárosi Ítéletábla 2.Kf.27.623/2008/6. szám (Vj/119/2006.), Fővárosi Ítéletábla 2.Kf.27.057/2008/15. szám (Vj/045/2006.).

határozatában utóbb olyan szempontokat is figyelembe vegyen a bíróság meghatározása során, amelyekre az előzetes álláspontban nem hivatkozott.³

6. Teljes biztonságot, előre kalkulálhatóságot egyetlen előre rögzített szempontrendszer vagy számítási módszer sem tud nyújtani. A bíróság kiszámítása egy mégoly egyértelműnek tűnő számítási mód alkalmazása esetében sem nélkülözheti – a jogszabályok és a közleményben ismerttetett módszer keretein belüli – jogalkalmazói mérlegelést. Kivételes esetekben előfordulhat az is, hogy az ügy speciális körülményeire tekintettel a módszer nem, vagy csak részben alkalmazható. Ilyen esetekben a GVH eltér a közleményben foglaltaktól, melynek indokait az eljáró versenytanács határozatának bírságot indokoló része tartalmazza.⁴
7. Ha a további jogalkalmazás során szerzett bővebb tapasztalatok birtokában a GVH szükségesnek látja, a jövőben sor kerülhet e közlemény módosítására, illetve tartalmának további részletezésére, pontosítására, kiegészítésére.

II. A bírság megállapításának szempontjai

II.1. A bírság kiszabásának elvei

8. A Tpv. 78. §-ának (3) bekezdése értelmében a bírság összegét az eset összes körülményeire – így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására, gyakoriságára – tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a végső üzletfelek érdekei sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.
9. A Tpv. 78. §-ának (3) bekezdése példálózó felsorolást tartalmaz a bírság kiszabása során értékelendő körülményekről, így e rendelkezés nem zárja ki egyéb szempontok figyelembe vételét.⁵ A felsorolt körülmények mindegyikének értékelése, figyelembe

³ Vö. a következő ítéletekkel: Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.071/2015/4. szám (Vj/114/2010.), Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.031/2015/10. szám (Vj/096/2009.), Legfelsőbb Bíróság Kf.II.37.923/2010/5. szám (Vj/040/2005.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.129/2009/14.szám (Vj/051/2005.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.232/2007/14. szám (Vj/028/2003.).

⁴ Lásd az 1392/B/2007 AB határozat III. fejezetét. A GVH így módon megfelel a Legfelsőbb Bíróság által rögzített azon követelménynek, mely szerint *az egyedi ügyben különleges releváns körülmények felmerülése esetén az egyedi határozat a közleménytől eltérhet, ennek azonban az egyediesítés indokául szolgáló körülmény feltüntetése mellett részletes indokát kell adni.* (Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.497/2010/14. számú végzését (Vj/102/2004.).)

⁵ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. számú ítéletét (Vj/114/2007.), a Kúria Kfv.VI.37.232/2011/13. számú ítéletét (Vj/025/2004.), valamint a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.650.032/2015/28. és 2.Kf.27.525/2009/9. számú ítéletét.

vétele nem szükséges minden esetben, csak akkor, ha az eset releváns körülményei közé tartozik.⁶

10. A versenyfelügyeleti bíróság kiszabásának célja az, hogy a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen piaci magatartástól, és egyúttal megteremtse a gazdasági verseny tisztességét. A bíróság összegének megállapítása során a GVH ezért szem előtt tartja, hogy a bíróság kiszabásának célja a büntetésen túl az egyedi és általános elrettentés. A bíróság összegének alkalmasnak kell lennie arra, hogy a vállalkozás számára a jogsértő magatartásért megfelelő büntetést helyezzen kilátásba, ami a jogsértés gazdasági hatását is kifejező szankció alkalmazását teszi szükségessé. Emellett a bíróság összegének ösztönöznie kell azt is, hogy mind az adott vállalkozást, mind pedig a hasonló helyzetben lévő vállalkozásokat visszatartsa a (további) jogsértések elkövetésétől,⁷ egyben megerősítse a jogkövető vállalkozásokat abban, hogy a tisztességes üzleti magatartás a helyénvaló. Ez a cél pedig csak olyan mértékű bírsággal valósítható meg, amely a versenyjogsértést megvalósító vállalkozásnak érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okoz.⁸
11. A GVH fontosnak tartja a magatartással arányos bírság követelményét is, amely oly módon érvényesül, hogy a közlemény alapján kiszabott bírság az adott vállalkozás által elkövetett jogsértés súlyához, valamint a feltárt enyhítő és súlyosító körülményekhez igazodik, és nem az adott jogsértésben esetleg résztvevő többi vállalkozásra kiszabott bírsághoz.⁹
12. Ezzel egyidejűleg a GVH a jogsértések feltárását és újabbak elkövetésének megelőzését, a jogsértés miatt kárt szenvedett vagy hátrányosabb helyzetbe került fogyasztók, vállalkozások kompenzálását, saját erőforrásainak hatékony felhasználását is kiemelt célnak tekinti, amelyhez a bírágolási gyakorlat is hozzájárulhat a vállalkozások különféle típusú együttműködő magatartásainak bírságcsökkentő tényezőként való figyelembevételére. A GVH e körben honorálja a Tpv. 78/A. – 78/D. §-aiban szabályozott engedékenységi politikában (a továbbiakban: engedékenységi politika), a Tpv. 73/A. §-ában és 79. §-ában szabályozott egyezségi eljárásban (a továbbiakban: egyezségi eljárás) való részvételt, a tevőleges jóvátétel tanúsítását, a megfelelő

⁶ Lásd a Fővárosi Bíróság 7.K.32.143/2004/7. számú ítéletét (Vj/016/2004.)

⁷ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.III.27.599/1999/3. (Vj/200/1992.), valamint a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.531/2007/6. (Vj/180/2006.), illetve 2.Kf.27.314/2007/9. számú ítéletét (Vj/193/2001.).

⁸ Lásd például a Legfelsőbb Bíróság Kf.III.27.599/1995/3. számú ítéletét (Vj/200/1992.).

⁹ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/29. (Vj/045/2006.), valamint a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.665/2008/3. számú ítéletét (Vj/181/2006.).

erőfeszítéseket, illetve az együttműködés egyéb formáit, ügyelve arra, hogy azok lehetőség szerint egymás hatását erősítsék.

II.2. A bírságszámítás módszere

13. A 3. pontban meghatározott magatartások miatti ügyekben kiszabott érdemi bírság meghatározása többlépcsős eljárás: a GVH először egy, a jogsértés súlyát kifejező, a jogsértő vállalkozás által az érintett piacon elért forgalmon, vállalkozások társulása által a tagok tevékenységével kapcsolatosan elkövetett jogsértés esetén a tagok érintett piaci forgalmának összegén, versenyeztetési eljárások kapcsán megvalósított jogsértések esetén pedig az érintett tender(ek) értékén (a továbbiakban: releváns forgalom) alapuló kiinduló összeget határoz meg, amelyet további szempontok figyelembevételével több lépésben módosíthat.
14. A bírság meghatározásakor figyelembe vett enyhítő és súlyosító körülmények a különböző további lépések során az egyes szempontokkal érvényesíteni kívánt jogpolitikai célokhoz igazodóan, eltérő módon és súllyal kerülnek figyelembe vételre úgy, hogy a súlyosító körülmények megléte a végül kialakuló bírságösszeg növekedésének irányába, míg az enyhítő körülmények megléte a csökkenés irányába hat. Súlyosító körülmények hiánya önmagában nem minősül enyhítő körülménynek.¹⁰

III. A kiinduló összeg meghatározása

15. A kiinduló összeget a GVH a jogsértés súlyára figyelemmel állapítja meg úgy, hogy az a releváns forgalom 30%-áig terjedhet. A jogsértés súlyát kifejező arányszám meghatározása komplex módon, a verseny veszélyeztetettségét és a jogsértés piaci hatását kifejező pontozásos módszerrel történik, értéke a kapott pontszámok összege osztva 60-nal és szorozva 30%-kal. A bírságolás céljának (ld. 10. pont) elérése érdekében ugyanakkor a GVH a különféle jogsértés-típusokra minimális arányszámokat alkalmaz, akként, hogy ha az előbbi módon kalkulált arányszám alacsonyabb lenne, mint az adott jogsértés-fajtára meghatározott minimum-érték, akkor a továbbiakban a GVH az adott minimum-értékkel számol. A kiinduló összeg az így meghatározott arányszám és a releváns forgalom szorzataként adódik. Képletekkel kifejezve:

$$B_{ind} = RF * Q$$

¹⁰ Lásd például a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.34.049/2014/22. számú ítéletét (Vj/002/2010.).

$$Q = \max \left(\frac{P}{60} * 30\% ; q \right)$$

Ahol

B_{ind} = bírság kiinduló összege,

RF = releváns forgalom,

Q = jogsértés súlyát kifejező arányszám,

P = verseny veszélyeztetettsége és jogsértés piaci hatása alapján kapott pontszám (max. 60 pont),

q = adott jogsértés-típusra meghatározott minimális arányszám.

III.1. Releváns forgalom

16. A bírság kiszámításakor használt releváns forgalom alapesetben a jogsértő vállalkozás által az érintett piacon a jogellenes magatartással a jogsértés (teljes) időtartama alatt elért nettó árbevétel összértéke, ami megfelelően tükrözi a jogsértés gazdasági hatását és a vállalkozás relatív súlyát, illetve a jogsértésből származó, jogellenesen szerzett esetleges előnyöket. A jogellenes magatartással elért árbevételbe beleértendőek mind a közvetlenül, mind pedig a közvetve érintett termékek¹¹ értékesítéséből származó bevételek. Vertikálisan integrált vállalkozás(csoport)ok esetén a belső értékesítések ugyancsak figyelembe veendőek.
17. A 16. pont alól kivételt képeznek a tenderek/pályázatok,¹² melyek esetében a releváns forgalom megegyezik a tender értékével (amely jellemzően azonos a nyertes pályázatának értékével).
18. A vállalkozás érintett piaci forgalmát hiteles adatok hiányában a GVH becsléssel állapítja meg, melynek módszerét a határozatban bemutatja. Szintén becslés alkalmazása szükséges, ha a jogsértés teljes időszakára vonatkozóan nincsenek megbízható forgalmi adatok. Ilyenkor a hiányzó időszakra vonatkozó értékek közelíthetők – esetlegesen a szükséges korrekciók alkalmazását követően – annak az időszaknak a forgalmi adataival, amelyre vonatkozóan az adatok rendelkezésre állnak.

¹¹ Például egy adott áru árának rögzítéséről szóló horizontális megállapodás esetén azon áruk értékesítése, amelyek árának alapjául is a megállapodásban rögzített ár szolgál, illetve amelyek ára a rögzített ár hatást gyakorol.

¹² Tekintettel arra, hogy a ki nem írt, vagy utóbb törölt projektek tekintetében is megállapítható versenykorlátozás, ezen tenderek/pályázatok értékének figyelembe vétele is indokolt a releváns forgalom számítása esetén. Ezen esetekben tényleges árbevétel hiányában potenciális árbevétel figyelembevétele indokolt. Lásd e tekintetben a Fővárosi Ítélet tábla 3.Kf.27.195/2011/6. számú ítéletét (Vj/102/2004.)

III.2. A jogsértés súlyát kifejező arányszám

19.A GVH a jogsértés súlyán belül azonos jelentőséget tulajdonít a verseny veszélyeztetettségének és a jogsértés piaci hatásának, ezért a számítás során mindkettő egyaránt 30 pontnyi súlyt képvisel.

III.2.1. A verseny veszélyeztetése (0-30 pont)

20.A verseny veszélyeztetettségének megítélésekor szerepet játszik, hogy az adott magatartás, illetve megállapodás elvileg, természeténél fogva a verseny milyen fokú csökkenésével fenyeget, esetleg fenyeget-e a verseny teljes megszűnésével.

21.A versenyt legsúlyosabban veszélyeztető jogsértések csoportjába tartoznak a kartellek (azaz a verseny korlátozását, megakadályozását vagy torzítását – így különösen a vételi vagy eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározását, az előállítás vagy a forgalmazás korlátozását, a piac felosztását, ideértve a versenyzetetéssel kapcsolatos összejátszást, az import- vagy exportkorlátozást is – célzó, versenytársak közötti megállapodások vagy összehangolt magatartások) és a vertikális megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alóli mentesítéséről szóló 205/2011. (X. 7.) Korm. rendelet 7. §-ában illetve a Bizottságnak az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló 2010. április 20-i 330/2010/EU rendeletének 4. cikkében nevesített különösen súlyos vertikális korlátozások, vagyis az olyan, tisztán versenykorlátozó megállapodások, melyek lényege a verseny korlátozása (szemben más megállapodásokkal, ahol a verseny korlátozása csupán másodlagos következmény), miközben hatékonysági előnyök vagy egyéb társadalmi előnyök jelentkezése kizárt. Ilyen magatartások esetében a GVH által adott pontszám a lehetséges tartomány felső zónájába fog esni.

22. Jellegüknél fogva a versenyt nem, vagy alig veszélyeztetik a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek minősülő, nem versenykorlátozó jellegű (ún. kizsákmányoló típusú) magatartások, illetve a Kertv. 7. §-a szerinti visszaélések. Ilyen magatartások esetében a GVH által adott pontszám a lehetséges tartomány alsó zónájába fog esni.

23.A 21. és 22. pontban nem nevesített magatartások, azaz az egyéb horizontális megállapodások, a vertikális megállapodások és a versenykorlátozó jellegű (ún. kizáró típusú) erőfölénnyel való visszaélések esetén a GVH által adott pontszám a lehetséges tartomány középső zónájába fog esni.

24. A verseny veszélyeztettségének keretében vizsgálja a GVH, hogy a magatartás az adott eset körülményei szerint fontosabb, illetve meghatározó verseny dimenziók (pl. árverseny, minőségi verseny, innovációs verseny) közül melyeket érinti, esetleg valamennyit érinti-e, továbbá hogy mennyire összetett, kiterjedt a jogsértés, mennyire intézményesített annak jellege.

III.2.2. A jogsértés piaci hatása (0-30 pont)

25. A jogsértés piaci hatása szoros összefüggésben áll a vállalkozás piaci helyzetével, ami alapvetően a szóban forgó vállalkozás, a Tpv. 11. §-ába, illetve az EUMSZ. 101. cikkébe ütköző magatartás esetén pedig a vállalkozások együttes érintett piaci részesedésétől függ. A GVH súlyosabban szankcionálja a nagyobb piaci részesedésű vállalkozásokat. Kisebb súllyal ugyan, de a GVH ugyancsak figyelembe vesz egyéb tényezőket is, így a vállalkozás piaci erejét meghatározó egyéb körülményeket (például a piac támadhatóságát vagy azt, hogy új belépő-e a vállalkozás), és a releváns piac, a termék és a vevők egyéb jellemzőit (a szektor jelentősége, a vevők számára alapvető fontosságú termékről van-e szó, érintett-e valamilyen különösen sebezhető vevői csoport), van-e más piacok irányába tovagyűrűző hatás.

26. A piaci hatás értékelése során nemcsak az eljárás időpontjában már ténylegesen bekövetkezett piaci hatást, hanem a jogsértés GVH által valószínűsített hatását is értékeli a GVH, értelemszerűen kisebb súllyal. E körben veszi figyelembe a GVH azt is, hogy a magatartás (pl. egy a felek által elhatározott áröngzés) milyen mértékben valósult meg ténylegesen.

III.2.3. Minimális arányszámok

27. Ahhoz, hogy a bírságok az általuk elérni kívánt, a 10. pontban említett hatást kiválthassák, jogpolitikai funkciójukat betölthessék, az szükséges, hogy a jogsértés gazdasági hatását kifejező releváns forgalomhoz képest érzékelhető terhet jelentsenek. Ennek egyik eszköze az egyes jogsértés-típusoknál alkalmazott arányszámokra minimális küszöbök felállítása. A GVH az egyes jogsértés-fajtákra az alábbi küszöbértékeket, minimális arányszámokat alkalmazza:

Jogsértés típusa	Minimális arányszám
Közbeszerzési kartell	20%
Egyéb kartell, Különösen súlyos vertikális korlátozás, Kizáró típusú erőfölénnyel való visszaélés	15%
Egyéb horizontális megállapodás vagy vertikális korlátozás, Kizsákmányoló típusú erőfölénnyel való visszaélés, Kertv. 7. §-a szerinti visszaélés	10%

IV. Az alapösszeg meghatározása

28. A kiinduló összeg fentiek szerinti meghatározását követően kerül sor az alapösszeg kiszámítására, amely a vállalkozás jogsértéshez való viszonyulását kifejező súlyosító és enyhítő körülmények figyelembevételére ad lehetőséget. Ennek megítélése során a GVH a vállalkozás magatartásának felróhatóságát, versenyt korlátozó megállapodás vagy közös erőfölénnyel való visszaélés esetén a jogsértésben betöltött szerepét, a jogsértésben közreható külső tényezőket és az esetleges egyéb szempontokat értékeli.
29. Az egyes súlyosító és enyhítő körülményekhez a GVH határozatában súlyt is rendel, megjelölve, hogy az adott szempontot kis, közepes vagy kiemelt mértékűnek (jelentőségűnek) tartja az érintett ügyben, az érintett magatartás és az érintett eljárás alá vont vállalkozás vonatkozásában. A kis jelentőségű súlyosító körülmény a bírság kiinduló összegét 0-5% közötti mértékben, a közepes jelentőségű 5-15%-kal, míg a kiemelt jelentőségű 15-25%-kal növeli. Hasonlóképpen, a kis jelentőségű enyhítő körülmény a bírság kiinduló összegét 0-5% közötti mértékben, a közepes jelentőségű 5-15%-kal, míg a kiemelt jelentőségű 15-25%-kal csökkenti.
30. Az alapösszeg számítása körében az egyes súlyosító és enyhítő körülmények figyelembevételével összefüggésben megjegyzendő, hogy azok sorrendjének nincs jelentősége, azokat a GVH egymással összevetve, egyenként és összességükben értékeli, s a bírság kiinduló összegét ennek megfelelően módosítja.

IV.1. Súlyosító körülmények

IV.1.1. Felróhatóság

31. A felróhatóság kapcsán azt szükséges hangsúlyozni, hogy a versenyjogi felelősség, a jogsértés megállapítása ugyan objektív alapokon nyugszik,¹³ de a Tpv. 78. §-a alapján a bírság összegének meghatározásakor figyelembe veendő szempont a magatartás felróhatósága. Felróható az adott magatartás, ha az eltér a társadalmilag általában

¹³ Lásd a Fővárosi Ítéletábrla 2.Kf.27.531/2007/6. számú ítéletét (Vj/180/2006.).

elvárható és elfogadott magatartástól.¹⁴ Felróhatóság abban az esetben állapítható meg, ha az eljárás alá vont bizonyíthatóan jogsértést követett el. Ez a fajta felróhatóság azonban önmagában nem tekinthető súlyosító körülménynek, ezen objektív alapokon nyugvó felróhatóság figyelembe vétele a jogsértés súlyát kifejező arányszám meghatározása, a verseny veszélyeztetettségének megítélése során jut kifejeződésre. Ebből következően a GVH a súlyosító körülmények között a felróhatóság magasabb szintjét értékeli, annak mértékétől függően kis, közepes vagy kiemelt súlyú tényezőként.

32.A GVH a felróhatóság kiemelt fokának tekinti, ha a jogsértés közbeszerzésen való összejátszás révén valósult meg, mivel az a közpénzek racionális felhasználásának veszélyeztetése okán alapvetően ellentétes a társadalmi elvárással, s mint ilyen, több jogszabály által is tilalmazott és szankcionált, amivel a vállalkozásoknak nyilvánvalóan tisztában kell lenniük.¹⁵ A felróhatóság magasabb fokának megállapíthatóságát alapozza meg továbbá, amennyiben a jogsértés elkövetésére bizonyíthatóan annak jogsértő jellege tudatában, szándékosan került sor. E körben értékeli a GVH például, ha a jogsértést a vállalkozás(ok) az eljárás megindítását követően is folytatták,¹⁶ vagy ha a vezető tisztségviselők (is) érintettek a jogsértés elkövetésében, mivel velük szemben magasabb szintű elvárhatóság érvényesül, illetve ha a jogsértés elkövetésére azért került sor, mert a vállalkozás által működtetett előzetes megfelelési programot (vö. 69. pont) visszaélészerűen, a jogsértés elősegítésére, leplezésére, a hatóság félrevezetésére használták. Ugyancsak magasabb fokú felróhatóságot jelent, ha a vállalkozás a jogsértés hatékonyabb megvalósítása érdekében további intézkedéseket tesz, például az árak monitorozására számítógépes algoritmust használ.

33.Szintén a felróhatóság magasabb fokára utalhat, bár az előzőeknél enyhébb fokú súlyosító körülménynek minősül, ha a jogsértés oly módon következett be, hogy egy korábbi ügyben az eljárás alá vont utólagos megfelelési program (vö. 70. pont) kialakítására vonatkozó vállalását a GVH elfogadta, és az együttműködés keretében bírságcsökkentéssel honorálta, vagy azt a Tptv. 76. §-a (1) bekezdésének I) pontja és 78. §-ának (8) bekezdése szerinti figyelmeztetéssel egyidejűleg írta elő, a vállalkozás azonban a saját megfelelési programjában megfogalmazott szabályokat megsértette. Ugyancsak súlyosító körülmény, ha a vállalkozás az általa – önként – alkalmazott előzetes

¹⁴ Lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.798/2006/7. számú ítéletét (Vj/074/2004.).

¹⁵ Lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.232/2007/14. számú ítéletét (Vj/028/2003.).

¹⁶ Ezzel szemben a jogsértéssel való felhagyás – akár az eljárás megindítását követően, akár azt megelőzően – nem minősül enyhítő körülménynek, mivel a jogkövető magatartás alapvető elvárás a piaci szereplőkkel szemben.

megfelelési program rendelkezéseit megsértve követ el jogsértést, akkor is, ha erre nem a fentebb ismertetett, visszaélészerű módon került sor.

IV.1.2. Szerep a jogsértésben

34. Az eljárás alá vont jogsértésben betöltött szerepének mérlegelése a versenyt korlátozó megállapodások és a közös erőfölénnyel való visszaélések esetén releváns. A megállapodásokban résztvevők – különösen a kartellek esetén – gyakran eltérő szerepet játszanak, így lehetnek egyesek a megállapodásnak szervezői, vezetői, magatartásukkal aktívan hozzájárulva a megállapodás működéséhez és fennmaradásához, míg más vállalkozások esetleg kiszolgáltatott helyzetben vannak, és a vezető résztvevő(k) megtorló intézkedéseinek kilátásba helyezése nyomán vesznek részt, vagy maradnak meg a versenykorlátozásban. Értelemszerűen a jogsértésben betöltött szervező, vezető szerep, a más vállalkozásokkal szembeni megtorló intézkedések vagy kényszer alkalmazása súlyosító körülményként értékelendő.

IV.1.3. Külső tényezők

35. A GVH egyes esetekben a szankció mértékének meghatározásánál figyelembe veszi azt, hogy a jogsértés megvalósulásában külső, azaz a vállalkozás érdekkörén kívül eső tényezők is közrehatottak. Ilyen, a bírság meghatározása során súlyosító körülményként értékelendő szempont lehet, ha a külső tényező felmerülésében a vállalkozás alakító szerepet vállalt, így például az állami ráhatást éppen a vállalkozás kezdeményezte a jogsértés leplezése, illetve a szankcionálás mérséklése céljából.

IV.1.4. Egyéb szempontok

36. A fenti IV.1.1.-IV.1.3. alfejezetekben, illetve a jelen közlemény V.-VII. fejezeteiben nem említett esetleges további, a bírság növelése irányába ható, súlyosító körülmények, szempontok figyelembevételére e körben kerül sor.¹⁷

IV.2. Enyhítő körülmények

IV.2.1. Szerep a jogsértésben

37. Az eljárás alá vont jogsértésben betöltött szerepének mérlegelése a versenyt korlátozó megállapodások és a közös erőfölénnyel való visszaélések esetén az enyhítő körülmények

¹⁷ Ilyenek lehetnek különösen a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa Elnökének az egyezségi kísérletről szóló 3/2015. közleményének (a továbbiakban: egyezségi közlemény) 23., 91. és 92. pontjaiban említett esetek.

figyelembevételére során is releváns. Azon vállalkozások esetén, amelyeknél bizonyítható, hogy kiszolgáltatott helyzetben vannak, és a versenykorlátozásban más vállalkozás(ok) által alkalmazott kényszer vagy kilátásba helyezett megtorló intézkedések nyomán vesznek részt, vagy maradnak meg, ezen szempont enyhítő körülményként értékelendő.

38. Szintén e körben veszi figyelembe a GVH, ha a vállalkozás a jogsértést nem hajtotta végre, azt versenyző magatartás tanúsításával elkerülni igyekezett. Erre utaló körülmény lehet például, ha az adott vállalkozás a többi résztvevőhöz képest szignifikánsan ritkábban vett részt a találkozók, egyeztetésekben.

IV.2.2. Külső tényezők

39. A GVH egyes esetekben a szankció mértékének meghatározásánál figyelembe veszi azt, hogy a jogsértés megvalósulásában külső tényezők is közrehatottak. Ilyen külső tényező lehet a szóban forgó magatartás jogsértő jellegének tisztázatlansága, illetve ha állami ráhatás (különösen a versenytörvény alóli kivétel látszatát keltő jogszabály vagy egyéb állami intézkedés) állt a jogsértés mögött.

IV.2.3. Egyéb szempontok

40. A fenti IV.2.1.-IV.2.2. alfejezetekben, illetve a jelen közlemény V.-VII. fejezeteiben nem említett esetleges további, a bírság csökkentése irányába ható, enyhítő körülmények, szempontok figyelembevételére e körben kerül sor.

V. Az alapösszeg korrekciója

41. Az alapösszeg kiszámítását követően kerül sor

- a) a jogsértés esetleges ismétlődésének,
- b) a jogsértéssel elért előnynek,
- c) az elrettentő hatásnak, és
- d) a Tptv. 78. §-ában meghatározott bírság maximumának a figyelembe vételére.

42. Ezen szempontok kapcsán kiemelendő, hogy figyelembevételükre a 41. pontban ismertetett sorrendben, egymást követően kerül sor, azaz bármely körülmény miatt szükségessé váló bírságkorrekció az előző lépések eredményeként előálló bírságösszeget módosítja pozitív vagy negatív irányban.

V.1. Ismétlődő jogsértés

43. A GVH súlyosabb szankciót alkalmaz az ismétlődő jogsértések esetén.

44. Ismétlődő jogsértésnek minősül, ha egy vállalkozás ugyanolyan vagy hasonló jogsértést tanúsít folytatólagosan vagy ismételten azt követően, hogy a GVH – az EUMSZ. 101. vagy 102. cikkének sérelme esetén a Bizottság, a GVH vagy más tagállami versenyhatóság – megállapította a Tpv. 11. vagy 21. §-ában, illetőleg az EUMSZ. 101. vagy 102. cikkében foglalt rendelkezések megsértését. A jogsértés ugyanolyan vagy hasonló jellegére vonatkozó követelmény azt jelenti, hogy ismétlődés a Tpv. 11. §-ába és/vagy az EUMSZ. 101. cikkébe ütköző magatartás esetén csak a Tpv. 11. §-ának és/vagy az EUMSZ. 101. cikkének korábbi megsértésére, míg a Tpv. 21. §-ába és/vagy az EUMSZ. 102. cikkébe ütköző magatartás esetén csak a Tpv. 21. §-ának és/vagy az EUMSZ. 102. cikkének korábbi megsértésére figyelemmel állapítható meg, ezen belül azonban további egyezőség bizonyítása nem szükséges.
45. Az ismétlődés akkor is megállapítható, ha a korábbi jogsértő magatartást a jogelőd¹⁸ tanúsította. Szintén ismétlődésnek minősül, ha a korábbi jogsértést a vállalkozással egy vállalkozáscsoportba tartozó más vállalkozás követte el.
46. A GVH az ismétlődés figyelembevételét az adott ügyben hozott határozatot megelőző 15 évben meghozott döntésekre korlátozza.
47. A GVH akkor is megállapíthatja az ismétlődést, ha a kezdeményezett jogorvoslati eljárásban a közigazgatási perben eljáró bíróság jogerős ítélete még nem áll rendelkezésre.¹⁹ Amennyiben a bíróság az ismétlődés megállapítása során hivatkozott döntést utóbb jogsértés hiányában hatályon kívül helyezi, az legfeljebb perújítási kérelmet alapozhat meg, vagy egy esetleges megismételt eljárás során vehető figyelembe, amennyiben annak egyéb törvényi feltételei fennállnak.²⁰
48. A GVH az ismétlődést jelentős súlyú bírságnövelő tényezőnek tekinti, a speciális preventív hatások érvényesülése, az ismételt versenyellenes magatartások kiküszöbölése érdekében.²¹ Ennek megfelelően ismétlődő jogsértés esetén a korábbi lépések alapján kiszámított bírság összege ismétlődésenként legfeljebb 100%-kal emelkedik (így például a harmadik megismételt magatartás esetén a bírság az alapösszeg háromszorosára emelkedhet). A bírság emelésének mértéke az ismétlődés fokához (a korábbi és az új magatartás, annak tényállása, valamint az értékelt körülmények közötti azonosság

¹⁸ Lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.676./2008/9. (Vj/127/2007.), valamint a 2.Kf.27.146/2003/6. számú ítéletét (Vj/005/2002.)

¹⁹ Lásd pl. a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. (Vj/114/2007.), illetve a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.531/2007/6. számú ítéletét (Vj/180/2006.).

²⁰ Lásd pl. a Kúria Kfv.III.37.582/2016/16. számú ítéletét (Vj/074/2011.).

²¹ Lásd pl. a Kúria Kfv.III.37.582/2016/16. számú ítéletét (Vj/074/2011.).

mértékéhez²²) igazodik, figyelemmel arra is, ha a korábbi és az új ügyben hozott döntés között jelentősebb idő telt el.

V.2. Jogsértéssel elért előny

49. A jogsértéssel elért előny csak ritkán számszerűsíthető kellő megbízhatósággal. Ha azonban erre sor kerül, akkor a kiszabott bírság a számszerűsített előny háromszorosának megfelelő összegre nő, kivéve, ha már egyébként is meghaladta volna ezt a szintet.

V.3. Elrettentő hatás

50. A GVH kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a bírságok megfelelő visszatartó (elrettentő) hatással bírjanak; ennek érdekében az egyébként – a jelen közlemény alapján – kiszámított bírság összegének növelésére kerülhet sor az olyan vállalkozások tekintetében, amelyek a jogsértés által érintett piacon elért releváns árbevételen túlmenően különösen jelentős árbevétellel bírnak, és ezért számukra a releváns forgalom alapján számított bírság nem jelentene érzékelhető terhet. Az elrettentő hatás kapcsán a GVH figyelembe veheti azt is, hogy az adott vállalkozás egy vállalkozáscsoport tagjaként milyen pénzügyi erővel bír a határozat meghozatalakor.²³ A GVH azonban ilyen esetben is szerepelteti a határozatában a releváns forgalom alapján számított bírságot és annak indokolását.

51. A GVH ezen szempont értékelése körében kivételes jelleggel csökkentheti is a bírságot, amennyiben az ügy egyedi körülményei, a túlzott elrettentés elkerülése és az arányosság követelménye ezt szükségessé teszik. Ez például egytermékes vállalkozások esetén merülhet fel, vagy ha azt a vállalkozás kis mérete, alacsony gazdasági súlya, teljesítőképessége indokolja.

V.4. A bírság maximuma

52. A fenti lépéseket követően kerül sor a Tptv. által meghatározott felső határ figyelembevételére, amely szerint a kiszabott bírság nem haladhatja meg a jogsértő vállalkozás, illetve, ha az egy vállalkozáscsoport tagja, a vállalkozás határozatban azonosított vállalkozáscsoportja által a határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételének a 10%-át. A bírság legmagasabb összegének meghatározásakor a nettó árbevételt a határozat meghozatalát megelőző üzleti évre vonatkozó éves

²² Lásd pl. a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. számú ítéletét (Vj/114/2007.).

²³ Lásd a Kúria Kfv.II.31.016/2012/28. számú és a Kfv.III.37.690/2013/29. számú ítéleteit (Vj/174/2007.).

beszámoló vagy egyszerűsített éves beszámoló alapján kell meghatározni. Ha a vállalkozás működési ideje az adott évben egy évnél rövidebb, az adatokat éves szintre kell vetíteni. Ha a határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételről nem áll rendelkezésre hiteles adat, az utolsó hitelesen lezárt üzleti év nettó árbevétele az irányadó. Beszámolóval nem rendelkező, újonnan alapított vállalkozás esetében az eljárás megindításának évére vonatkozó üzleti tervet, ennek hiányában a vállalkozás által a vizsgáló, illetve az eljáró versenytanács felhívására közölt, a számvitelről szóló törvénynek a közbenső mérleg készítésére vonatkozó szabályai szerint az eljárás megindításának napjával mint fordulónappal kiszámított nettó árbevételt kell figyelembe venni. A bírság maximumának számításakor a vállalkozáscsoport tagjainak külföldön elért forgalma is számításba vehető, különösen, ha a jogsértő magatartással érintett tevékenység bevételei nem a vállalkozáscsoport magyarországi, hanem külföldi tagjainál jelentkeznek.

53. A törvényben meghatározott bírságmaximum kizárólag a bírság felső határát nevesíti, melyet az eset összes körülményei alapján megállapított bírság összege nem haladhat meg. A Tptv. rendelkezéseiből nem következik az, hogy a bírság felső határából kell visszaszámolni a bírság összegét, figyelembe véve az enyhítő és súlyosító körülményeket. A törvény az enyhítő és súlyosító körülmények szabad értékelését és mérlegelését mondja ki, így akár enyhítő körülmény megléte esetében is kiszabható a maximális összeg.²⁴ A bírságmaximum tehát nem kiindulási pont és nem viszonyítási alap a bírság arányossága megítélésénél, nem a bírságmaximumhoz képest kell kiszabni a bírság összegét, annak arányosságát megítélni.²⁵

54. A Tptv. 78. §-ának (5) bekezdése alapján, ha a bírságot egy vállalkozáscsoport jogsértést megvalósító tagja önként nem fizeti meg, és a végrehajtás sem vezet eredményre, az eljáró versenytanács külön végzéssel a vállalkozáscsoportnak a határozatban nevesített tagjait egyetemlegesen kötelezi a bírság, illetve annak be nem hajtott része megfizetésére. Ilyen esetekben a vállalkozáscsoport határozatban nevesített tagja is bevonásra kerül a versenyfelügyeleti eljárásba ügyfélként.²⁶

²⁴ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/29. számú ítéletét. (Vj/045/2006.).

²⁵ Lásd a Kúria Kfv.II.37.414/2013/8. számú végzését (Vj/121/2009.).

²⁶ Lásd a Kúria Kfv.III.37.690/2013/29. számú ítéletét.

VI. A vállalkozás együttműködésének figyelembevétele

55. A GVH fontosnak tartja, hogy a bírságok – azon túl, hogy a generális és speciális prevenció eszközeként funkcionálnak – a jogsértések feltárását, megelőzését, a jogsértés miatt kárt szenvedett, hátrányosabb helyzetbe került fogyasztók, vállalkozások érdekeinek védelmét, a rendelkezésre álló erőforrások hatékony felhasználását is támogassák. Ennek elősegítése érdekében a vállalkozások által tanúsított, az előzőekben felsorolt célok elérését szolgáló együttműködési formákat a GVH (további) bírságcsökkentéssel kívánja ösztönözni. Az egyes típusokhoz rendelt bírságcsökkentési mértékek meghatározásakor a GVH – a Tptv.-ben foglalt rendelkezések mellett – figyelemmel van arra, hogy az egyes együttműködési formák ne képezzék akadályát egymásnak, ne teremtsenek ellenőszközöket valamely más együttműködési forma alkalmazása tekintetében, hanem lehetőség szerint erősítsék egymás hatását.
56. Az együttműködés jelentőségének hangsúlyozása érdekében ezen szempontok értékelését a GVH a bírság meghatározására irányuló folyamat végső fázisában végzi el. Ennek folyamánként amennyiben az előző lépések alapján kalkulált bírság összege a törvényi maximumot meghaladná, akkor az egyes együttműködési formákra tekintettel adható kedvezmények alkalmazására – az V.4. fejezetben foglaltak következtében – a törvényi bírságmaximumból kiindulva kerül sor.
57. Az együttműködés keretében értékelendő szempontok kapcsán kiemelendő továbbá, hogy figyelembe vételük egymás mellett, egymással párhuzamosan történik, azaz az egyes körülményekre tekintettel adható bírságcsökkentési mértékek (az egyéb együttműködés kivételével, mivel az annak keretében értékelhető körülményeket a különös együttműködési formák – legalább részben – eleve magukban foglalják) összeadódnak. Az ezen lépésben elérhető bírságcsökkentés összevont mértéke legfeljebb a korrekciós tényezők figyelembe vételével az előző lépésben kalkulált bírság összegéig terjedhet.

VI.1. Az engedékenységi politika alkalmazása

58. Az engedékenységi politika a Tptv. 78/A. §-ának (1) bekezdésében meghatározott jogsértések esetén kerülhet alkalmazásra, összhangban a Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének a Tptv. 78/A. §-a szerinti engedékenységre vonatkozó szabályok alkalmazásáról szóló 2/2016. számú közleményével. Az engedékenységi politika lényege, hogy a titkos megállapodások

felderítése érdekében a GVH bizonyos feltételek teljesülése esetén a jogsértésben résztvevő vállalkozásokra kiszabandó bírságot elengedi vagy jelentősen mérsékli.

59. A bírság kiszabásának mellőzésére a Tptv. 65/A. §-a szerinti helyszíni kutatás bírói engedélyezése, illetve ha az eljárás már folyamatban van, akkor az elsőként nyújtott, a vizsgált jogsértés teljes bizonyítása szempontjából meghatározó jellegű segítség esetén nyílik lehetőség az adott vállalkozás számára. A bírság csökkentésére pedig akkor kerülhet sor, ha a jogsértésben részes vállalkozás a hatóság rendelkezésére álló bizonyítékokhoz képest jelentős többletértéket képviselő bizonyítékot szolgáltat. A csökkentés mértéke tükrözi azt, hogy az ügyfél hányadikként nyújtott be engedékenységi kérelmet és mennyiben járult hozzá az ügyfél közreműködése a jogsértés feltárásához.
60. A Tptv. 78/A. §-ának (6) bekezdésére figyelemmel ha a bírságcsökkentésben részesülő vállalkozás a jogsértés miatt kiszabandó bírság összegének megállapításakor figyelembe veendő, a GVH előtt korábban nem ismert olyan tényre vagy körülményre vonatkozóan szolgáltat egyértelmű bizonyítékot, amely tény vagy körülmény a kiszabandó bírság mértékét érdemben növeli, a GVH a vállalkozással szemben kiszabandó bírság összegének meghatározásakor az ilyen tény vagy körülményt figyelmen kívül hagyja.

VI.2. Egyezségi eljárás

61. Az egyezségi eljárás a Tptv. 11. §-a vagy 21. §-a, az EUMSz. 101. vagy 102. cikke illetve a Kertv. 7. §-a alapján indult eljárásban alkalmazható az eljáró versenytanács kezdeményezésére, az egyezségi közleménnyel összhangban. Az egyezségi eljárás során egyezségi nyilatkozatot tett vállalkozással szemben a GVH a Tptv. 79. §-a alapján 10-30% közötti mértékben csökkenti a kiszabandó bírság mértékét. A konkrét bírságcsökkentés mértékének Tptv. által biztosított mérlegelési sávon belüli meghatározása során a GVH különösen az alábbi szempontokat értékeli.
62. Az alap 10%-os csökkentésen túl további legfeljebb 10%-os csökkentés adható az eljárás gyorsításának elismeréseként.²⁷ E körben mérlegelendő, hogy milyen időtartamon belül sikerül kialakítani a Tptv. 73/A. §-ának (2) bekezdése szerinti közös álláspontot, illetve hogy a vállalkozás mennyi időn belül nyújtja be a Tptv. 73/A. §-ának (2) bekezdése szerinti részvételi, (3) bekezdése szerinti egyezségi és (4) bekezdése szerinti egyezőségre

²⁷ Ld. pl. Vj/104/2014.

vonatkozó nyilatkozatát, él-e az egyezségi közlemény 64. és 69. pontjaiban biztosított nyilatkozattételi határidővel.

63. A jogsértés súlyától, a vállalkozás méretétől függően szintén további legfeljebb 10%-os bírságcsökkentést kaphatnak azok a kis- és középvállalkozások, amelyek a Tpvt. 78. §-ának (8) bekezdésében foglalt bírságtól való eltekintés kedvezményében – ismételt jogsértésre, az EUMSz. 101. vagy 102. cikkébe ütköző magatartásra vagy a Tpvt. 78. §-ának (9) bekezdésében foglalt kivételekre tekintettel – nem részesülhetnek.²⁸

64. Ugyancsak legfeljebb 10%-os további bírságcsökkentést biztosít a GVH abban az esetben, ha az adott ügy különösen nagy erőforrás-igényűnek bizonyult,²⁹ például az eljárás alá vontak jelentős számára, az érintett tenderek/projektek nagy számára, egyes ügyfelek egyezségi eljárástól való távolmaradására (például hibrid típusú egyezségi eljárás lefolytatására) tekintettel.

VI.3. Tevőleges jóvátétel

65. A GVH az olyan magatartást tekinti tevőleges jóvátételnek, amikor a jogsértő vállalkozás a jogsértés negatív hatásait részben vagy egészben reparálja.

66. Amennyiben a jogsértő magatartás okán kárt szenvedett fogyasztók, vállalkozások köre és az okozott kár mértéke egyértelműen meghatározható, akkor a tevőleges jóvátételnek az érintettek teljeskörű kártalanítását kell szolgálnia. Ilyen esetekben a kifizetett összeg a bírság összegéből levonásra kerül.

67. Amennyiben csak részleges reparációra kerül sor, vagy az érintettek köre illetőleg az okozott hátrány mértéke nem azonosítható megfelelő biztonsággal, a GVH a tevőleges jóvátétel keretében a jogsértés hatásának, az okozott kárnak a mérséklését eredményező vagy a közérdeket egyéb módon szolgáló intézkedést is mérlegelhet bírságcsökkentő tényezőként.

VI.4. Megfelelési erőfeszítések elismerése

68. A GVH kiemelt feladatának tekinti az önkéntes jogkövetés előmozdítását, amelynek egyik eszköze a jogsértések megelőzését, feltárását és kezelését szolgáló megfelelési programok (a továbbiakban: megfelelési program vagy compliance) kidolgozásának,

²⁸ Ld. pl. Vj/104/2014.

²⁹ Ld. pl. Vj/057/2014., Vj/074/2014., Vj/075/2014.

alkalmazásának ösztönzése. Ennek érdekében a GVH a bírság kiszabása során figyelembe veszi az előzetes illetve utólagos megfelelési erőfeszítéseket és programokat.

69. A GVH nagyobb jelentőséget tulajdonít az előzetes megfelelési programoknak, azaz az olyan megfelelési erőfeszítéseknek, amelyeket az érintett vállalkozások már a versenyfelügyeleti eljárás megindítását megelőzően is működtettek. Az ilyen programok léte ugyanis a vállalkozások önkéntes jogkövető magatartásra való törekvésének jeleként értékelhető. Ugyanakkor a megfelelési programok léte önmagában nem vehető bírságcsökkentő tényezőként figyelembe, ehhez az is szükséges, hogy az adott program hozzájáruljon a hatóság számára addig nem ismert bizonyíték engedékenységi kérelem keretében történő szolgáltatásához. Ezen túlmenően a vállalkozásnak bizonyítania kell megfelelő compliance erőfeszítéseit és a megfelelési programnak a bizonyíték felleléséhez való hozzájárulásának módját. Az enyhítő körülményként történő értékelés további feltétele, hogy a jogsértésben magas rangú vállalati vezetők nem vettek részt.³⁰ Ilyen esetekben a GVH az előzetes megfelelési programra tekintettel legfeljebb 10%-kal csökkenti a bírság mértékét.
70. Az utólagos megfelelési erőfeszítések, azaz a versenyfelügyeleti eljárás megindítását követő időponttól alkalmazott vagy az eljárás során felajánlott megfelelési programok az adott eljárásban vizsgált magatartás feltárásához, az eljárás eredményességéhez már nem tudnak érdemben hozzájárulni, csak a jövőre vonatkozóan segíthetik elő a jogkövető magatartást. Ennek megfelelően az utólagos megfelelési program kidolgozására és implementálására vonatkozó vállalást a GVH az előzetes programoknál kisebb, legfeljebb 5%-os mértékű bírságcsökkentéssel honorálja, amennyiben arra az engedékenységi politikában, egyezségi eljárásban való részvétellel együtt és/vagy tevőleges jóvátétel tanúsításával párhuzamosan kerül sor. A vállalást a GVH, amennyiben azt az alábbi 71. pontban foglaltakra is figyelemmel elfogadhatónak tartja, ügyzáró határozatában a Tpvt. 76. §-a (1) bekezdésének i) pontja alapján kötelezettségként előírja az érintett vállalkozás számára, s az abban foglaltak teljesülését utóvizsgálat keretében ellenőrizheti.
71. Ahhoz, hogy a megfelelési programok elérhessék a fenti 68. pontban megfogalmazott célokat, betölthessék funkciójukat, meg kell felelniük a nemzetközileg elfogadott

³⁰ Kivételt képez ez alól például, ha a jogsértésre összefonódás miatti átvilágítás keretében derül fény, ilyenkor a céltársaság menedzsmentjének érintettsége nem jelent kizáró okot, ha a vevő azonnal jelzi a jogsértést a hatóságnak, és bizonyítja, hogy azt a compliance program eredményeként észlelte.

minimum-követelményeknek, sztenderdeknek.³¹ Ezen belül a GVH különösen az alábbi feltételek fennállását vizsgálja a megfelelési programok értékelése során:

- a) a vállalkozás vezető testületeinek és valamennyi tisztségviselőjének világos, határozott és nyilvános elköteleződése a versenyjogi szabályoknak való megfelelés iránt,
- b) a megfelelési program hatékony alkalmazásához szükséges személyi és anyagi erőforrások rendelkezésre állása,
- c) a munkavállalók megfelelési programmal kapcsolatos tájékozottságát, képzettségét és tudatosságát biztosító intézkedések foganatosítása,
- d) hatékony jelzőrendszerek, ellenőrzési és kontrollmechanizmusok működtetése (ideértve a megfelelési programban foglaltak súlyos megsértése esetén alkalmazandó szankciókat),
- e) visszacsatolás érvényesülése, a tapasztalatok alapján a program folyamatos fejlesztése.

VI.5. Egyéb együttműködés az eljárás során

72. A GVH a fenti VI.1. – VI.4. alfejezetekben nem szabályozott, egyéb együttműködést is figyelembe veszi bírságcsökkentő tényezőként. Az ezen alfejezetben részletezett szempontokra tekintettel a GVH összességében legfeljebb 5%-kal mérsékli a bírság összegét.

73. Enyhítő körülmény különösen az olyan mértékű közreműködés az eljárás során, amely a jogsértés felderítésének eredményességét szolgálja, például a jogsértést alátámasztó bizonyítékok önkéntes szolgáltatásával, a jogsértés körülményeinek tisztázásával vagy a jogsértés beismerésével illetőleg a tények nem vitatása révén. Szintén e körben veszi bírságcsökkentő tényezőként figyelembe a GVH az ügyfél egyezségi eljárásban való részvételét az egyezségi nyilatkozat jogszerű visszavonása esetén, illetve amennyiben az egyezségi eljárás azért szakad meg, mert az eljáró versenytanács az adott ügy releváns tényei és körülményei alapján nem lát lehetőséget az egyezségi eljárás folytatására, így az nem képes betölteni a célját, a kiválasztáskor figyelembe vett szempontok utóbb megdőlnék, vagy ha a közérdek nem indokolja az egyezségi eljárás folytatását.³²

³¹ Reference materials on compliance

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/compliance/compliance_programmes_en.html

³² Vö. egyezségi közlemény 93. pontja.

74. Az együttműködés körében ugyanakkor az adatszolgáltatás nem minősül a törvényi kötelezettségen túlmutató mértékű olyan enyhítő körülménynek, mely csökkenti a bírság összegét. Szintén nem eredményezheti a bírság csökkentését az eljárás során tett pusztán nyilatkozat, mely szerint a jövőre nézve a vállalkozás kerülni fogja a hasonló jogsértést, mivel nem érinti a magatartás múltbeli következményeinek megítélését, illetve nem ösztönöz a jogsértések elkerülésére, továbbá biztosítékot sem jelent a jövőre nézve. Ehhez hasonlóan, önmagában egy (el nem fogadott), a Tptv. 75. §-a szerinti kötelezettségvállalási nyilatkozat benyújtása sem minősül enyhítő körülménynek, csak akkor, ha a vállalkozás hitelesen és dokumentáltan igazolja, hogy a kötelezettségvállalás elfogadásától függetlenül, önként és a megfelelő irányban módosította vagy módosítja magatartását.

VII. Fizetési nehézségek figyelembe vétele

VII.1. A bírság mérséklése

75. Kivételes esetekben, különleges körülmények fennállása esetén, a vállalkozás kérelmére a bírság mértékét csökkentő szempontként figyelembe vehető a vállalkozás adott társadalmi és gazdasági környezetben fennálló fizetési képességének hiánya, amennyiben az fizetési kedvezmény révén nem hárítható el. A bírság csökkentésére azonban önmagában az eljárás alá vont vállalkozás kedvezőtlen vagy veszteséges pénzügyi helyzete,³³ vagy akár a piacról való várható kilépése miatt nem kerülhet sor. Nem alapozza meg továbbá a bírság csökkentését önmagában az a tény sem, hogy az adott vállalkozásnak hiteltartozása van.

76. A bírság csökkentésére olyan esetben kerülhet sor, amikor – az adott társadalmi és gazdasági környezetet figyelembe véve – az eredetileg kiróni szándékozott bírság maga rontana a verseny strukturális feltételein azáltal, hogy valószínűsíthetően „eltűnő vállalat” (failing firm) esethez vezetne. Ez nem egyszerűen az érintett vállalkozás megszűnését vagy piacról való kilépését jelenti – hiszen elképzelhető, hogy ekkor más vállalkozás lépne be a piacra –, hanem azt, hogy az eredetileg kiróni tervezett bírság következtében a vállalkozás eszközei és kibocsátása ténylegesen eltűnnének a piacról,³⁴

³³ Lásd a Fővárosi Bíróság 2.K.32.916/1995. számú ítéletét (Vj/065/1992.).

³⁴ Lásd Tájékoztató a GVH által az összefonódás engedélyezése iránti eljárások során alkalmazott elemzési módszerekről, valamint az ehhez szükséges adatok köréről és az adatokkal szemben támasztott követelményekről – Általános módszertan 3.d.; Az összefonódások nem-koordinatív horizontális hatásainak értékelésekor irányadó szempontok 11.1.

minek következtében jellemzően jelentősen romlana a termelési láncban a vállalkozáshoz kapcsolódó vállalkozások helyzete, és jelentősen nőne a munkanélküliség.

VII.2. Fizetési kedvezmény

77. A fenti – a bírság mértékének csökkentését indokoló kivételes és igazoltan különleges pénzügyi – helyzet hiányában indokolt lehet halasztás vagy részletfizetési kedvezmény (a továbbiakban együtt: fizetési kedvezmény) engedélyezése, a vállalkozás igazolt pénzügyi nehézségeire tekintettel. A fizetési kedvezmény az ügyfél kérelmére a teljesítési határidő lejárta előtt akkor engedélyezhető, ha a kiszabandó bírság egy összegben való, határidőre történő megfizetése – a folyó fizetési lehetőségeit figyelembe véve – rajta kívül álló okból lehetetlen, vagy az számára aránytalan nehézséget jelentene (Tpvt. 62/C. §).
78. Mind a bírság mérséklése, mind a fizetési kedvezményre vonatkozó kérelem esetén a vállalkozásnak a kérelme teljesítéséhez szükséges fenti feltételek fennállását objektív, – a döntés időpontjához közeli gazdasági helyzetét tükröző – elsősorban okirati bizonyítékokkal alátámasztottan kell részletesen bizonyítania, ugyanakkor a döntés meghozatala során a GVH figyelembe fogja venni a korábbi évek pénzügyi kimutatásait és a jövőre vonatkozó előrejelzéseket is.

VIII. A közlemény alkalmazása

79. Jelen közleményt a GVH – a 80. pontban foglalt eltérésekkel – azon eljárásokban alkalmazza, amelyek a közlemény közzétételét követően indultak.
80. A GVH a jelen közleményt alkalmazza a közlemény közzétételét megelőzően indult versenyfelügyeleti eljárásokban és az azokkal kapcsolatos esetleges megismételt eljárásokban is, amennyiben a jelen közlemény közzétételének időpontjában az eljáró versenytanács még nem közölte a Tpvt. 73. §-a szerinti előzetes álláspontját az ügyfelekkel, azzal, hogy a GVH a kiinduló összeg meghatározása során
- a) a 15. pontban szereplő 30%-os érték helyett 10%-os értéket alkalmaz,
 - b) a 17. pontban meghatározott esetekben releváns forgalomnak a tenderérték háromszorosát tekinti,
 - c) a 15. és a 27. pontban foglalt minimális arányszámokat nem alkalmazza.

Budapest, 2017.

Dr. Juhász Miklós sk.
a GVH elnöke

Dr. Tóth András sk.
a GVH Versenytanácsának elnöke

Melléklet

1. ábra: A bírság meghatározásának módszere

1.1 A KIINDULÓ ÖSSZEG KISZÁMÍTÁSA

		Adható pontok
JOGSÉRTÉS SÚLYA		
a)	A verseny veszélyeztetettsége	max. 30
	aa) A jogsértés fajtája	
	ab) Az adott ügyben releváns verseny-dimenziók érintettsége	
b)	A jogsértés piaci hatása	max. 30
	ba) Jogsértő(k) piaci részesedése	
	bb) További szempontok, úgymint egyéb piaci erő tényező, fogyasztói kör / termék jellege, szektor jelentősége, tovagyrúzó hatás	
ÖSSZESEN		max. 60 pont
A jogsértés súlyát kifejező arányszám		max. 30%

1.2 AZ ALAPÖSSZEG KISZÁMÍTÁSA

		Adható súly
A. SÚLYOSÍTÓ KÖRÜLMÉNYEK		
Aa)	Felróhatóság foka	kis / közepes / kiemelt
Ab)	Szerep a jogsértésben	kis / közepes / kiemelt
Ac)	Külső tényezők	kis / közepes / kiemelt
Ad)	Egyéb szempontok	kis / közepes / kiemelt
B. ENYHÍTŐ KÖRÜLMÉNYEK		
Ba)	Szerep a jogsértésben	kis / közepes / kiemelt
Bb)	Külső tényezők	kis / közepes / kiemelt
Bc)	Egyéb szempontok	kis / közepes / kiemelt

1.3 KORREKCIÓS TÉNYEZŐK

Ismétlődő jogsértés	
A jogsértéssel elért előny	
Elrettentő hatás	
Törvényi maximum	

1.4

EGYÜTTMŰKÖDÉS

Engedékenységi politika alkalmazása	
* Mellőzésre jogosult	100%
* Bírságcsökkentésre elsőként jogosult	30-50%
* Bírságcsökkentésre másodikként jogosult	20-30%
* Bírságcsökkentésre harmadikként vagy többediként jogosult	0-20%
Egyezségi eljárás kedvezménye	10-30%
Tevőleges jóvátétel	
Megfelelés	
* Előzetes	0-10%
* Utólagos	0-5%
Egyéb együttműködés	0-5%

1.5

FIZETÉSI NEHÉZSÉGEK FIGYELEMBEVÉTELE